Raskid ugovora o leasingu

Pavličić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:116457

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economcs & Business Zagreb

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

RASKID UGOVORA O LEASINGU

završni rad

Matea Pavličić, JMBAG: 0067546014

Kolegij: Trgovačko pravo

Mentor: Dr. sc. Ivan Tot

Zagreb, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____ isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Student/ica:

Zagrebu, _____ _____

SADRŽAJ

1. UVOD 1
1.1. Predmet i cilj rada 1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja 1
1.3. Sadržaj i struktura rada 1
2. POJAM I VRSTE UGOVORA O LEASINGU 2
2.1. Pojam leasinga 2
2.1.1. Leasing i sudionici leasinga 2
2.1.2. Leasing društva u Republici Hrvatskoj 3
2.2. Ugovor o leasingu 5
2.2.1. Općenito o ugovoru o leasingu 5
2.2.2. Prava i obveze ugovornih strana 6
2.2.3. Vrste leasinga 8
3. RAZLOZI ZA RASKID UGOVORA O LEASINGU 12
3.1. Razlozi za raskid ugovora o leasingu prema Zakonu o obveznim odnosima 12
3.1.1. Raskid ugovora zbog zakašnjenja 13
3.1.2. Raskid ugovora zbog neizvjesnosti ispunjenja 14
3.1.3. Raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti 15
3.1.4. Raskid ugovora zbog nemogućnosti ispunjenja 16
3.1.5. Raskid ugovora zbog nedostataka 17
3.1.6. Učinci raskida 19
3.2. Razlozi za raskid ugovora o leasingu prema odredbama Zakona o leasingu 19
3.2.1. Raskid ugovora od strane primatelja 19
3.2.2. Raskid ugovora od strane davatelja 20
3.3. Raskid prema općim uvjetima poslovanja leasing društava 21
3.3.1. Raskid zbog narušenog boniteta primatelja 22
3.3.2. Raskid zbog osiguranja i registracije objekta 22
3.3.3. Raskid zbog načina korištenja objekta 23
3.3.4. Raskid zbog neispunjenja obveza 23
3.3.5. Raskid zbog promjene podataka 24
3.3.6. Raskid zbog ugrožavanja prava vlasništva davatelja leasinga 24
3.3.7. Specifični razlozi za raskid u pojedinim leasing društvima 24
3.3.8. Postupak nakon raskida prema općim uvjetima poslovanja leasing društava 26
3.4. Naknada štete zbog raskida ugovora 27
3.4.1. Raskid ugovora zbog totalne štete 28
3.4.2. Raskid ugovora zbog krađe 29
3.4.3. Raskid ugovora zbog neplaćanja 30

4. ZAKLJUČAK 32
LITERATURA 34
POPIS SLIKA, TABLICA, GRAFOVA 36

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet završnog rada je raskid ugovora o leasingu kao način prestanka ugovora o leasingu. Ovaj rad usmjeren je na istraživanje razloga koji su povod za raskid ugovora o leasingu. Ugovorom o leasingu se davatelj obvezuje pribaviti objekt leasinga primatelju leasinga. Primatelju leasinga se odobrava korištenja tog objekta leasinga na određeno razdoblje uz plaćanje naknade.[1] Pod pojmom raskida ugovora podrazumijevamo prestanak valjanih ugovora kod kojih obveze nisu ispunjene uopće ili su ispunjene samo djelomično. Osim toga, raskidom ugovora smatramo i odustanak od ugovora.[2]

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Za izradu ovog završnog rada korišteni su sekundarni izvori podataka, stručne knjige te pouzdane internetske stranice. Metode koje su zastupljene u ovom radu su metoda deskripcije, klasifikacije i analize. Podaci su prikupljeni u Knjižnici Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, u Knjižnici Božidara Adžije Zagreb i u Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" Bjelovar. Za izradu rada korištene su upute za seminarske i završne radove sa stranice Ekonomskog fakulteta Zagreb.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj završni rad je razrađen na četiri poglavlja unutar kojih su potpoglavlja. U prvom poglavlju nalaze se osnovne informacije o samoj izradi rada. Nakon toga slijedi drugo poglavlje koje približuje pojam i vrste leasinga. Treće poglavlje i ključni dio ovog rada obuhvaća različite razloga za raskid ugovora sukladno odredbama Zakona i općim uvjetima poslovanja leasing društava. Osim toga prikazan je i postupak nakon raskida s naglaskom na izradu konačnog obračuna. U četvrtom poglavlju su navedene sve bitne činjenice ovog završnog rada i ključni rezultati provedenog istraživanja.

[1] Odredba čl. 51., st. 2., Zakona o leasingu, Narodne novine, 141/13 (dalje u tekstu: ZL)
[2] Slakoper, Z., Kačer, H., Luttenberger, A., *Osnove prava trgovačkih ugovora i vrijednosnih papira*, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2009., str. 218.

2. POJAM I VRSTE UGOVORA O LEASINGU

2.1. Pojam leasinga

2.1.1. Leasing i sudionici leasinga

Leasing se u Republici Hrvatskoj počeo pojavljivati krajem devedesetih godina. Riječ leasing dolazi od engleskog glagola "*lease*" što znači iznajmiti, zakupiti. U hrvatskom jeziku ne postoji odgovarajući prijevod tog pojma, ali se on ustalio u poslovnoj praksi i svakodnevnom govoru te je kao takav prihvaćen i u hrvatskom zakonodavstvu.

Prema ZL-u[3] pravnim poslom leasinga davatelj pribavlja objekt leasinga od dobavljača. Time on stječe pravo vlasništva na objektu leasinga. Nakon toga odobrava korištenje objekta primatelju leasinga koji mu za to plaća dogovorenu naknadu.[4] Objekt leasinga može biti svaka pokretna i nepokretna stvar ali i buduća stvar. Najčešće su to automobili, nekretnine, strojevi, oprema i sl.

Subjekti posla leasinga su davatelj leasinga, primatelj leasinga i dobavljač. Davatelj leasinga je svaka osoba koja u skladu sa ZL-om ima pravo obavljati poslove leasinga. Nabavlja objekt leasinga od dobavljača i daje ga primatelju na korištenje. Primatelj leasinga je svaka pravna ili fizička osoba koja na temelju ugovora o leasingu stječe pravo korištenja objekta leasinga uz plaćanje naknade. Pravna ili fizička osoba koja sklapa ugovor o leasingu s davateljem leasinga je dobavljač objekta leasinga. Na temelju tog ugovora davatelj leasinga stječe pravo vlasništva nad objektom leasinga. Iznimka je ako su dobavljač i davatelj ista osoba.[5] Važno je razlikovati subjekte leasinga od ugovornih strana ugovora o leasingu. Nisu svi subjekti leasinga ujedno i ugovorne strane ugovora o leasingu. Primjerice, dobavljač je subjekt leasinga, ali ne i ugovorna strana ugovora o leasingu.[6] Dobavljač je ugovorna strana

[3] Odredbama ZL-a uređuju se: uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing-društva, ugovor o leasingu, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, registar objekata leasingu, financijsko izvještavanje, nadzor nad poslovanjem leasing-društava, organizacijski zahtjevi, način i uvjeti za prekogranično obavljanje djelatnosti. (Odredba čl. 1., ZL-a) . Na ugovor o leasingu podredno odredbama ZL-a primjenjuje se Zakon o obveznim odnosima [(dalje u tekstu: ZOO) – *ibid.* str. 261.] ZOO u općem djelu uređuje osnove obveznih odnosa, dok u posebnom djelu uređuje ugovorne i izvanugovorne obvezne odnose (Odredba čl. 1., ZOO-a)

[4] Odredba čl. 4., st. 1. ZL-a

[5] Odredba čl. 2., st. 7.-9.. ZL-a

[6] Brežanski, J., *Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje,* Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 29., br. 1., 2008., str. 9.

ugovora o kupoprodaji objekta leasinga koji sklapaju dobavljač objekta leasinga i davatelj leasinga.

2.1.2. Leasing društva u Republici Hrvatskoj

Leasing-društvo je trgovačko društvo koje ima sjedište u Republici Hrvatskoj. Upisuje se u sudski registar nakon odobrenje za obavljanje poslova leasinga od strane Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga.[7] Ono preuzima ulogu posrednika u leasing poslu. Povezuje interese proizvođača i korisnika objekta. Na taj način ostvaruje korist i za proizvođača i za korisnika. Proizvođaču omogućuje lakšu prodaju proizvoda dok korisniku omogućuje korištenje suvremene opreme čiju kupnju si iz nekog razloga trenutno ne može priuštiti.

Leasing je posebna vrsta financiranja dobara jer angažira svoja i tuđa sredstva kako bi podmirio troškove opreme koju kupuje na zahtjev korisnika. Angažiranjem vlastitih sredstava leasing društvo ujedno preuzima i rizik (rizik neplaćanja, oštećenja objekta leasinga i sl.). Osim toga leasing društvo zaduženo je za pružanje savjetodavnih, financijskih i srodnih usluga. Agencija zadužena za nadzor leasing poslova je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga – HANFA. Leasing društva u Republici Hrvatskoj uglavnom djeluju u okviru bankarskih grupacija. Razlog tome je činjenica da su za financiranje leasing poslovanja potrebna velika financijska sredstva. Posao leasing društva smatra se jednostavnim, no njegovo računovodstveno iskazivanje je složeno.[8]

[7] Odredba čl. 3., st. 1., ZL-a
Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: HANFA) - Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa) je nadzorno tijelo u čiji djelokrug i nadležnost spada nadzor financijskih tržišta, financijskih usluga te pravnih i fizičkih osoba koje te usluge pružaju. [*HANFA - o nama,* dostupno na: *HANFA,* https://www.hanfa.hr/o-nama/ (19.08.2019.)]

[8] Matić, B., *Međunarodno poslovanje*, Sinergija nakladništvo d.o.o., Zagreb, 2004. , str. 209. - 210.

Slika 1. Leasing društva u Republici Hrvatskoj

1	ALD Automotive d.o.o.	9	Mercedes-Benz Leasing Hrvatska d.o.o.
2	BKS - leasing Croatia d.o.o.	10	OTP Leasing d.d.
3	Erste & Steiermärkische S-Leasing d.o.o.	11	PBZ-LEASING d.o.o.
4	EUROLEASING d.o.o.	12	PORSCHE LEASING d.o.o.
5	HETA Asset Resolution Hrvatska d.o.o.	13	Raiffeisen Leasing d.o.o.
6	HYPO - LEASING STEIERMARK d.o.o.	14	SCANIA CREDIT HRVATSKA d.o.o.
7	i4next leasing Croatia d.o.o.	15	UniCredit Leasing Croatia d.o.o.
8	IMPULS-LEASING d.o.o.	16	VANTAGE LEASING d.o.o. za leasing

Izvor: HANFA (03.06..2019.)

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga navodi i leasing društva u likvidaciji:[9]

1. ALFA LEASING d.o.o. u likvidaciji
2. IR REAL ESTATE LEASING d.o.o. u likvidaciji
3. OPTIMA LEASING d.o.o. u likvidaciji
4. PROleasing d.o.o. u likvidaciji
5. SB Leasing d.o.o. u likvidaciji
6. SCRAP Leasing d.o.o. u likvidaciji

[9] *Leasing društva u likvidaciji*, dostupno na: HANFA, https://www.hanfa.hr/leasing-i-faktoring/registri/leasing-drustva-u-likvidaciji/ (03.06.2019.)

Grafikon 1. Kretanje broja leasing društva u Republici Hrvatskoj

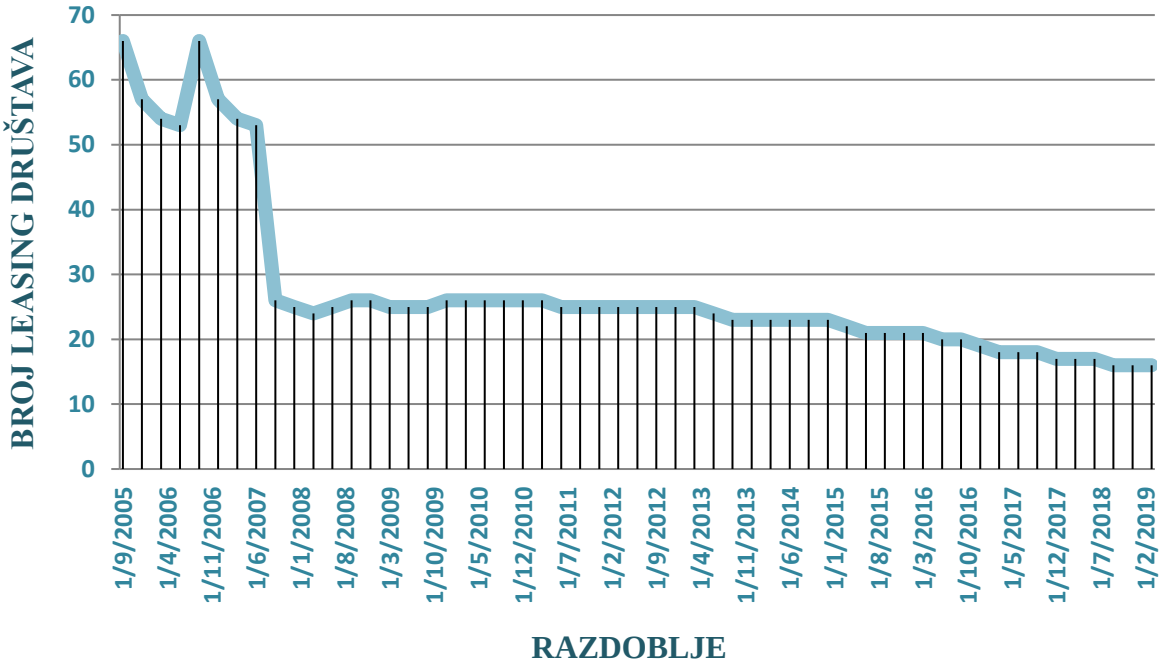

Izvor: https://www.hanfa.hr/publikacije/statistika#section5 (03.06.2019.)

2.2. Ugovor o leasingu

2.2.1. Općenito o ugovoru o leasingu

Važno je razlikovati pravni (opći) i ekonomski pojam leasinga. Ekonomski pojam leasinga vežemo uz leasing kao metodu vanjskog financiranja nabave ili proizvodnje investicijskih ili potrošačkih dobara. Takva vrsta financiranja omogućuje primatelju uporabu dobara za koja on plaća naknadu bez stjecanja prava vlasništva. Naknada u tom slučaju ima funkciju nadoknade investicijskih troškova davatelja i nadoknade njegovih troškova financiranja. Opći pojam leasinga vežemo uz odredbu članka 4. ZL-a koja ga tumači kao pravni posao.[10] Ugovor o leasingu je ugovor obveznog prava, imenovan ili nominantan ugovor, naplatan ugovor, komutativan ugovor, formalan ugovor, konsenzualan ugovor i ugovor sa trajnim obvezama.[11]

[10] Belanić, L., Bilić, A., Gorenc., V., Kunštek, E., Markovinović, H., Mihalina, E., Mihelčić, G., Miladin, P., Mišćenić, E., Perkušić, M., Petrić, S., Slakoper, Z., Štajfer, J., Tepeš, N., Tot, I., Vukmir, B., *Bankovni i financijski ugovori*, Narodne novine d.d., Zagreb, 2017., str. 1007. - 1010.
[11] Slakoper, *et. al., op. cit.*, u bilj 2., str. 262.

Prema ZL-u ugovor o leasingu mora biti sklopljen u pisanom obliku, pregledno i razumljivo primatelju leasinga te mora sadržavati[12]:

1. naziv „ugovor o operativnom leasingu“ ili „ugovor o financijskom leasingu“
2. datum sklapanja ugovora o leasingu
3. tvrtku i sjedište davatelja leasinga
4. tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu primatelja leasinga
5. tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu dobavljača objekta leasinga
6. detaljno određenje objekta leasinga
7. vrijednost objekta leasinga
8. ukupni iznos naknada (zbroj iznosa pojedinih naknada)
9. iznos pojedine naknade
10. vrijeme trajanja ugovora
11. razloge i uvjete prijevremenog prestanka ugovora.

Postoje podaci koje ugovor mora sadržavati ovisno o tome radi li se o financijskom ili operativnom leasingu. Ukoliko je riječ o financijskom leasingu tada mora sadržavati sljedeće podatke: iznos učešća u ukupnoj vrijednosti objekta leasinga, iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih rata (otplatna tablica) te nominalnu kamatnu stopu i efektivnu kamatnu stopu. [13]

Za ugovor o operativnom leasingu karakteristični su podaci: iznos, broj i rokovi plaćanja pojedinih obroka i ostatak vrijednosti objekta leasinga. [14]

2.2.2. Prava i obveze ugovornih strana

Sudionici u leasing poslu samostalno uređuju odnose i obveze no pritom trebaju biti usklađeni s Ustavom Republike Hrvatske, prisilnim propisima i društvenim moralom. Ugovorne strane trebaju se pridržavati ZOO-a kako ne bi došlo do njihove povrede, a samim time i raskida ugovora. Osim toga dužni su pridržavati se i ZL-a.

Davatelj leasinga preuzima obvezu plaćanja kupoprodajne cijene dobavljaču kojeg je izabrao primatelj leasinga i dužan je naznačiti dobavljaču da objekt nabavlja za primatelja leasinga.[15]

[12] Odredba čl. 52., st. 1., ZL-a
[13] Odredba čl. 52., st. 2., ZL-a
[14] Odredba čl. 52., st. 3., ZL-a

Primatelj leasinga je dužan objekt leasinga preuzeti na način kako je naznačeno u ugovoru. Sukladno ugovoru dužan je plaćati naknadu za korištenje objekta leasinga.[16]

U općim uvjetima leasing društava[17] navodi se kako prije isporuke primatelj treba na račun davatelja uplatiti sve troškove povezane sa sklapanjem ugovora, zaključiti osiguranje s osiguravajućim društvom (kasko, polica osiguranja od odgovornosti ili osiguranje imovine – ovisno o objektu leasinga) i dostaviti svu potrebnu dokumentaciju davatelju leasinga. Pri preuzimanju dužan je utvrditi je li objekt leasinga u skladu s ponudom dobavljača i uočiti sve nedostatke ukoliko postoje. Ako je sve u redu primatelj potpisuje Potvrdu o preuzimanju objekta leasinga i dostavlja ju davatelju.

Ugovor o leasingu se aktivira u trenutku kada davatelj isporuči objekt leasinga primatelju. U slučaju da dobavljač nije isporučio ispravan objekt primatelj je dužan u što kraćem roku obavijestiti davatelja.[18]

Obveza primatelja je uplaćivati sve premije osiguranja i dostavljati kopije polica osiguranja davatelju. Za davatelja leasinga je važno da mu primatelj dostavi instrumente osiguranja plaćanja. Bez obzira na činjenicu da je objekt leasinga vlasništvo davatelja leasinga postoji mogućnost da će primatelj prestati s uplaćivanjem naknade ili da će otuđiti objekt leasinga. Instrumentima osiguranja davatelj se nastoji osigurati ako nastupi takav slučaj. Instrumenti osiguranja su: "predmet leasinga, zadužnica, mjenica, suglasnost o zapljeni plaće, suglasnost o zapljeni računa."[19]

Davatelj je odgovoran za pravne nedostatke ako treća osoba ima pravo na objektu leasinga i ako se time umanjuje primateljevo pravo. Iznimka je ako je primatelj s tim bio upoznat u trenutku sklapanja ugovora. Isto tako primatelj je odgovoran davatelju ako treći polaže prava na objektu leasinga i ako dođe do toga odgovoran je za nastalu štetu. Ugovorne strane

---

[15] Odredba čl. 54., st. 1., ZL-a
[16] Odredba čl. 57., st. 1., 2., ZL-a
[17] "Opći uvjeti ugovora su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna ugovorna strana (sastavljač) prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj strani, bilo da su sadržani u formularnom (tipskom) ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva." (Odredba čl. 295. ZOO-a) Služe kao dopuna Zakona i propisa i obvezuju kao oni, no moraju biti poznati ugovornoj strani u trenutku sklapanja ugovora. Davatelj leasinga ima pravo u svojim Općim uvjetima navesti razloge za raskid ugovora koji nisu navedeni u ZL-u. Ukoliko se opći uvjeti poslovanja protive odredbama Zakona, primjenjuju se odredbe Zakona.
[18] *Opći uvjeti o Erste financijskom leasingu*, čl. 4.1., 5.7., 6.1.6., 8.1.1., dostupno na: ERSTE LEASING, https://www.ersteleasing.hr/hr/dokumentacija/opci-uvjeti-i-naknade (20.05.2019).
Opći uvjeti ugovora o OTP operativnom leasingu za plovila čl. 4.1., 4.11, 13.3., dostupno na: OTP LEASING, https://www.otpleasing.hr/dokumentacija/opci-uvjeti-ugovora-o-leasingu/52 (20.05.2019.)
[19] Cinotti, K., Primorac, B., Matković, M., Sekušak, A., Cinotti, A., *Leasing u praksi*, Centar za računovodstvo i financije, Zagreb, 2005. str. 61.

obvezne su obavijestiti jedna drugu ukoliko spoznaju da treća osoba ima pravo na objektu leasinga.[20]

Primatelj leasinga koristi objekt za vrijeme trajanja leasinga, a prestankom ugovora objekt leasinga vraća davatelju. Objekt leasinga ostaje u vlasništvu primatelja jedino ako je ispunio uvjete iz ugovora prema kojima ostvaruje pravo vlasništva nad objektom leasinga.[21] Vlasnik objekta je isključivo davatelj leasinga, dok je primatelj samo korisnik. Primatelj leasinga obvezan je objekt leasinga iskazati odvojeno od svoje imovine i naznačiti da je objekt u vlasništvu davatelja leasinga. S obzirom na to da objekt nije vlasništvo primatelja on ga ne smije dati u najam, zakup i sl. bez dozvole davatelja.[22] Primatelj leasinga obvezan je s pažnjom dobrog gospodarstvenika voditi brigu o stalnom besprijekornom, funkcionalnom i za upotrebu sigurnom stanju Objekta leasinga.[23]

2.2.3. Vrste leasinga

2.2.3.1. Financijski i operativni leasing

Posao operativnog i financijskog leasinga razlikuje se prema kriteriju raspodjele investicijskog rizika. Za razliku od operativnog leasinga u financijskom leasingu investicijski rizik je u cijelosti na primatelju leasinga. Kod financijskog leasinga davatelj leasinga nastoji nadoknaditi vlastite investicijske troškove iz jednog leasing posla kojeg poduzima s jednim primateljem. Ključno obilježje financijskog leasinga je potpuna amortizacija investicijskih troškova davatelja leasinga. Za razliku od financijskog leasinga, kod operativnog leasinga nije prisutna potpuna amortizacija. Davatelj nastoji djelomično nadoknaditi svoje troškove iz jednog leasing posla kojeg poduzima s jednim primateljem tako da se investicijski rizik djelomično prenosi na primatelja.[24]

[20] Odredba čl. 55., st. 1.-3., ZL-a
[21] Odredba čl. 62., st. 1., ZL-a
[22] *Opći uvjeti Raiffeisen financijski leasing* čl. 2., dostupno na: RAIFFEISEN LEASING, https://www.raiffeisen-leasing.hr/korisne-informacije/dokumentacija/leasing-opci-uvjeti (20.05.2019.),
Opći uvjeti Porsche operativni leasing, čl. 2.5., dostupno na: PORSCHE LEASING, https://www.porscheleasing.com.hr/usluge-1/opci-uvjeti (20.05.2019.)
[23] Odredba čl. 60., ZL-a
[24] Tot u: Belanić *et. al., op. cit.*, u bilj. 10., str. 1033.

Kod financijskog leasinga nakon ispunjenja svih obveza i plaćanja zadnje rate primatelj financijskog leasinga može stjeći pravo vlasništva nad objektom leasinga.[25] Cijena po kojoj se objekt leasinga može kupiti je manja od stvarne vrijednosti objekta leasinga u tom trenutku jer je vrijednost predmeta amortizirana. Trajanje ugovora o financijskom leasingu mora biti kraće od očekivanog trajanja iskoristivosti objekta. Primjerice, primatelj leasinga želi kupiti jahtu za koju u ovom trenutku nema dovoljno financijskih sredstava. Davatelj leasinga ustupa jahtu primatelju na korištenje, a primatelj mu za to plaća naknadu. Nakon isteka određenog vremena primatelj može kupiti jahtu po cijeni koja je manja od njene stvarne vrijednosti u tom trenutku.

Operativni leasing nema ugovorenu opciju kupnje tako da rizici i koristi povezane s vlasništvom većim dijelom ostaju na davatelju leasinga.[26] U operativnom leasingu postoji ostatak vrijednosti objekta leasinga koji primatelj objekta ne nadoknađuje davatelju za vrijeme trajanja ugovora o leasingu. Kako bi davatelj nadoknadio svoje investicijske troškove on može ući i u druge poslove s drugim subjektima.[27] Davatelj leasinga može pružati i dodatne usluge kao izvor dodatne zarade, npr. servisiranje. Operativni leasing je pogodan za poduzetnike jer im omogućava korištenje objekta leasinga, a da pritom nisu njegovi pravni vlasnici. Jamčevina uplaćena na samom početku leasing ugovora vraća se primatelju ukoliko uredno podmiri sve obveze.[28] Operativni leasing nudi mogućnost sklapanja ugovora s više primatelja ili s jednim primateljem više puta.

Operativni leasing ima karakteristiku kratkoročnosti. Bez obzira na kratke periode trajanja leasinga, davatelj leasinga ima mogućnost vratiti investirani novac iznajmljivanjem leasing objekta više korisnika. Za razliku od financijskog leasinga trajanje ugovora operativnog leasinga je kraće od gospodarskog vijeka trajanja objekta leasinga te je zbog toga ukupna naknada manja od vrijednosti predmeta leasinga. Ako primatelj leasinga želi koristiti objekt velike vrijednosti u kraćem periodu tada je za njega idealan operativni leasing. Primjerice, primatelju leasing objekta kao pravnoj osobi potreban je određeni stroj kako bi obavio radne

[25] *Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu - ERSTE*, 19., *loc. cit.*, u bilj: 18.
Opći uvjeti ugovora o financijskom leasingu - OTP, 14.., *loc. cit.*, u bilj: 18
Opći uvjeti Inext leasing Croatia, čl. 2.8.., dostupno na: INEXT LEASING CROATIA, http://www.i4next.hr/dokumentacija/ (14.05.2019.)
[26] Odredba čl. 5., st. 3., ZL-a
[27] Tot u: Belanić *et. al., op. cit.*, u bilj. 10., str. 1032.
[28] *Opći uvjeti Inext leasing* 12.4., *loc. cit.*, u bilj: 25.
Opći uvjeti Raiffeisen financijski leasing, 12. 2., *loc. cit.*, u bilj: 22.
Opći uvjeti ugovora o operativnom leasingu UniCredit, 6.11., UNICREDIT LEASING, http://www.unicreditleasing.hr/home/wps/wcm/connect/leasing/public/o_nama/opci+uvjeti/ (15.05.2019.)

zadatke unutar svog poduzeća. Za izvršenje radnog zadatka potrebno je nekoliko mjeseci. Davatelj leasinga ustupa korisniku leasinga stroj za koji mu primatelj plaća naknadu. Nakon što primatelj obavi radni zadatak sa strojem on ga vraća primatelju.

Tablica 2. Osnovne razlike između operativnog i financijskog leasinga

OPERATIVNI LEASING	FINANCIJSKI LEASING
- odabire se ako primatelj nema namjeru zadržati objekt u svom vlasništvu	- odabire se ako se objekt želi zadržati u vlasništvu
- nema opcije povoljne kupnje	- opcija povoljne kupnje
- kratkoročan	- dugoročan
- može se otkazati	- može se otkazati samo u određenim uvjetima
- vrijednost ukupnog zbroja naknada manja je od tržišne vrijednosti objekta leasinga	- vrijednost ukupnog zbroja naknada jednaka je ili veća od tržišne vrijednosti objekta leasinga
- investicijski rizik je samo djelomično na primatelju	- investicijski rizik je u potpunosti na primatelju leasinga
- amortizacija nije potpuna	- potpuna amortizacija

Izvor: autorica prema ZL-u[29] i knjizi "*Bankovni i financijski ugovori*"[30]

2.2.3.2. Izravni i neizravni leasing

Posao izravnog leasinga je pravni posao u kojemu je davatelj leasinga vlasnik objekta leasinga koji je u skladu s potrebama i željama primatelja leasinga. Prema tome možemo zaključiti da je posao izravnog leasinga posao u kojemu nailazimo na dva sudionika. Ne postoji treća osoba koja bi nastupala kao dobavljač objekta leasinga tako da se sklapa ugovor između davatelja i primatelja leasinga.[31] Davatelj leasinga je ujedno i dobavljač objekta.[32] Objekt leasinga je vlasništvo davatelja leasinga koji vraća uložena sredstva naplaćivanjem naknade od primatelja leasinga. Ono po čemu se izravni leasing razlikuje od najma su neke primjene općih uvjeta poslovanja, primjerice: neotkazivo trajanje ugovora, obveza primatelja održavati objekt leasinga i prijenos slučajne propasti ili oštećenja objekta leasinga na primatelja leasinga.[33]

[29] Odredba čl. 5., st. 2., 3., ZL-a
[30] Tot u: Belanić *et. al., op. cit.*, u bilj. 10., str. 1033.
[31] *Ibid*, str. 1017.
[32] Odredba čl. 5., st. 5., ZL-a
[33] Tot u: Belanić *et. al., op. cit.*, u bilj. 10., str. 1068.

Posao neizravnog, indirektnog ili posrednog leasinga posao je leasinga u kojemu davatelj leasinga nije vlasnik objekta koji odgovara željama i potrebama primatelja leasinga, već je vlasnik treća osoba (dobavljač).[34] Ovaj oblik leasinga još nazivamo indirektni leasing ili leasing u užem smislu. Za razliku od izravnog leasinga kod neizravnog leasinga se uz davatelja i primatelja leasinga pojavljuje i dobavljač. U ovom slučaju postoje dva ugovorna odnosa – između dobavljača i davatelja leasinga te ugovorni odnos između davatelja i primatelja leasinga.[35]

Možemo reći da je neizravni leasing kompleksni posao sklapanja kupoprodajnog ugovora i ugovora o zakupu ili najmu. Ugovor o kupoprodaji je ugovor između prodavatelja i kupca, prodavatelj se obvezuje predati kupcu stvar u vlasništvo, a kupac se obvezuje platiti cijenu.[36] Ugovor o zakupu je ugovor između zakupodavca i zakupnika, zakupodavac predaje zakupniku određenu stvar na korištenje u zamjenu za zakupninu.[37] Ugovor o najmu je ugovor između najmodavca i najmoprimca, najmodavac predaje određenu stvar najmoprimcu na uporabu u zamjenu za najamninu.[38] Razlika između ugovora o leasingu i ugovora o najmu je u tome što davatelj leasinga pomaže primatelju i financiranju objekta leasinga, a ne iznajmljuje ga. Kod leasinga (financijskog) moguće je postati vlasnikom objekta dok kod najma ne postoji ta mogućnost. Između proizvođača i leasing društva sklapa se kupoprodajni ugovor dok se između primatelja leasinga i leasing društva sklapa ugovor o leasingu.

Ugovor između proizvođača i leasing društva sklapa se tek nakon što su definirani svi uvjeti isporuke s primateljem. Navedeni ugovori se sklapaju istovremeno ili neposredno jedan za drugim, te jedan bez drugog nisu važeći. Korisnik leasinga sam bira proizvođača s kojim ugovara sve pojedinosti o objektu leasinga. Proizvođač proizvodi objekt i dostavlja ga davatelju koji ga potom na temelju ugovora o leasingu ustupa primatelju na korištenje. Davatelj leasinga, odnosno leasing društvo investira sredstva u kupnju objekta od proizvođača, a novac mu se vraća kroz određeno vremensko razdoblje plaćanjem naknade od strane dobavljača.

Moguća je pojava i četvrte ugovorne strane – banke. Banka se kao ugovorna strana pojavljuje u situacijama u kojima leasing društvo ne može samostalno financirati objekt leasinga.

[34] Ibid, str. 1017.
[35] *Ibid*
[36] Odredba čl. 376., st. 1., ZOO-a
[37] Odredba čl. 519., ZOO-a
[38] Odredba čl. 550., ZOO-a

3. RAZLOZI ZA RASKID UGOVORA O LEASINGU

Svaki ugovor može biti raskinut suglasnom voljom ugovornih strana, jednostranim očitovanjem volje jedne ugovorne strane, temeljem zakona ili odlukom suda.

Ako je riječ o raskidu suglasnom voljom ugovornih strana ugovorne strane ugovor mogu raskinuti ili izmijeniti jednako kao što su ga sklopile, suglasnim i uzajamnim očitovanjem volje.

Jednostranim očitovanjem volje jedne ugovorne strane jedna strana ugovor može raskinuti samo ako postoje izvanredne okolnosti predviđene zakonom ili nedostaci. Postoji mogućnost da se predmet koji ima nedostatke zamjeni novim predmetom bez nedostataka ili da se otklone nedostaci, no ako se to ne izvrši u primjerenom roku ugovor se raskida. Do raskida prije dospijeća može doći ako postoji djelomična nemogućnost ispunjenja druge ugovorne strane, ako postoji neizvjesnost ispunjena ili ako je očito da druga strana neće ispuniti svoju obvezu. Nakon dospijeća ugovor je moguće raskinuti samo ako druga ugovorna strana ne ispuni svoju obvezu ni u naknadnom primjerenom roku dospijeća ili ako je očito da ju neće izvršiti u naknadnom roku. U situaciji u kojoj je prije isteka roka za ispunjenje očito da jedna strana neće ispuniti svoju obvezu iz ugovora, druga strana može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.[39]

Ugovor se raskida temeljem zakona ako je rok ispunjenja bio bitan sastojak ugovora, a istekao je rok za ispunjenje. Ako rok ispunjenja nije bio bitan sastojak ugovora, a istekao je naknadni primjereni rok za ispunjenje.

Odlukom suda se može raskinuti dvostranoobvezni ugovor u slučaju promijenjene okolnosti.

3.1. Razlozi za raskid ugovora o leasingu prema Zakonu o obveznim odnosima

Prema ZOO-u razlozi za raskid ugovora o leasingu su: zakašnjenje, neizvjesnost ispunjenja, promijenjene okolnosti, nemogućnost ispunjenja i nedostaci (pravni ili materijalni).

[39] Odredba čl. 364., ZOO-a

3.1.1. Raskid ugovora zbog zakašnjenja

Ukoliko dođe do zakašnjenja ugovor može biti raskinut po sili zakona ili jednostranim očitovanjem volje za raskid vjerovnika. U ovom slučaju vjerovnik ne može zahtijevati raskid o kojem bi odlučivao sud.[40]

Dužnikovo zakašnjenje

Do zakašnjenja dolazi ako dužnik ne ispuni obvezu do isteka roka za ispunjenje. Dužnik je dužan izvršiti svoju obvezu u roku koji je određen ugovorom ili zakonom jer ponekad rokovi nisu određeni ugovorom, već pravilima koja uređuju pojedini tip ugovora. Ako rok za ispunjenje nije određen niti ugovorom niti zakonom vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze odmah.[41] U članku 59. ZL-a navodi se kako davatelj leasinga ima pravo na raskid ugovora o leasingu ukoliko primatelj nije platio dvije uzastopne naknade.

Prema ZOO-u postoje razlike ako je rok ispunjenja bitan sastojak ugovora i ako rok ispunjenja nije bitan sastojak ugovora. Članak 361. ZOO-a obvezuje dužnika na ispunjenje ugovorne obveze u roku. Ukoliko ona ne bude izvršena u roku ugovor se raskida po samom zakonu. Unatoč tome ugovor će ostati na snazi ako vjerovnik obavijesti dužnika da izvrši ispunjenje ugovora, no ako ispunjene ne dobije u razumnom roku može izjaviti da raskida ugovor. Ako ispunjenje nije bitan sastojak ugovora dužnik može izvršiti svoju obvezu i nakon isteka roka. Vjerovnik dužniku daje naknadni rok u kojem mora izvršiti ispunjenje, no ako dužnik ne izvrši ispunjenje ugovor može biti raskinut.[42] Ako vjerovnik predvidi da dužnik neće ispuniti obvezu u naknadnom roku ugovor može biti raskinut i prije naknadnog roka.[43]

Moguće je da neka ugovorna strana ne bi sklopila ugovor ukoliko on ne bi bio ispunjen do određenog trenutka jer kasnije ispunjenje neće imati jednaku svrhu za tu ugovornu stranu.
Ako je riječ o dvostranoobveznom ugovoru s uzastopnim obvezama kao vjerovnik može raskinuti ugovor i za sve uzastopne obveze ako je istekao primjereni naknadni rok za

[40] Slakoper, Z., Gorenc, V., *Obvezno pravo – opći dio – sklapanje, promjene i prestanak ugovora*, Novi informator, Zagreb, 2009., str. 362.
[41] Slakoper, *et. al., op. cit.*, u bilj. 2., str. 149.
[42] Odredba čl. 362., st. 1.-3., ZOO-a
[43] Odredba čl. 363., ZOO-a

ispunjenje i ako je očito da obveze neće biti ispunjene.[44] Zakašnjenjem ne prestaje obveza dužnika jer vjerovnik može zahtijevati da dužnik ispuni obvezu.[45]

Razlikujemo zakašnjenje u užem i širem smislu. Kada se obveza ispuni u potpunosti ali ne u vrijeme u koje je trebala biti ispunjena govorimo o zakašnjenju u užem smislu. Ako je obveza ispunjena na vrijeme ali ne na način na koji je trebala biti ispunjena riječ je o zakašnjenju u širem smislu. U slučaju da rok nije određen, a dužnika se pozove da ispuni obvezu i on to ne izvrši došao je u zakašnjenje sa svim pravnim učincima zakašnjenja.[46] Ako vjerovnik iz navedenih razloga odluči raskinuti ugovor dužan je o tome obavijestiti dužnika.[47]

Vjerovnikovo zakašnjenje

Vjerovnik pada u zakašnjenje ako je bez opravdanog razloga odbio dužnikovo ispunjenje ili ga je svojim ponašanjem spriječio. Osim toga pada u zakašnjenje i ako je primio dužnikovo ispunjenje ali ne nudi ispunjenje svojih dospjelih obveza (ako ne isporuči objekt leasinga).[48] Navedeni slučaj odnosi se na dvostranoobvezne ugovore u kojima treba doći do istodobnog ispunjenja. Ako dužnik želi ispuniti svoju obvezu vjerovnik mu to treba omogućiti, u slučaju da vjerovnik postupi suprotno tome on je odgovoran za štetu. Potrebno je utvrditi je li vjerovnik stvarno odbio ispunjenje ili ga je svojim ponašanjem spriječio. Ako je vjerovnik ispunjenje odbio iz opravdanog razloga ne dolazi do zakašnjenja vjerovnika.[49] Sukladno članku 58. ZL-a primatelj ima pravo na raskid ugovora ukoliko davatelj zakasni s isporukom leasing objekta.

3.1.2. Raskid ugovora zbog neizvjesnosti ispunjenja

Da bi postojala neizvjesnost ispunjenja važno je da ugovor bude dvostranoobvezni i da je jedna strana dužna prva izvršiti svoju obvezu[50] što je slučaj u ugovoru o leasingu. Postoji mogućnost da je financijska sposobnost jedne strane u trenutku sklapanja ugovora ili nakon

[44] Odredba čl. 365., st. 1., ZOO-a
[45] Kačer i Radolović u: Kačer, *et. al., op. cit.*, u bilj. 43.,. str. 208.
[46] *Ibid*
[47] Odredba čl. 366., ZOO-a
[48] Odredba čl. 184., st. 1., 2., ZOO-a
[49] Kačer, *et. al., op. cit.*, u bilj. 40., str. 209.
[50] Gorenc, V., Belanić, L., Momčinović, H., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vukelić, M., Vukmir, B., *Komentar zakona o obveznim odnosima,* Narodne novine d.d. , Zagreb, 2014., str. 536.

sklapanja ugovora teška i da je zbog toga neizvjesno može li ta strana ispuniti ugovornu obvezu.[51] Primjerice, do takve situacije dolazi ukoliko je narušena financijska sposobnost primatelja leasinga, odnosno ako je nad njim pokrenut stečajni ili likvidacijski postupak i sl. Prva ugovorna strana može izvršiti svoju ugovornu obvezu, ali može i pričekati izvršenje druge ugovorne strane ili sigurnu potvrdu da će druga strana zaista izvršiti svoju obvezu. Prilikom sklapanja ugovora ugovorne strane su dužne postupati s posebnom pozornošću, međutim, ako nisu tako postupile ili ako su znale za postojanje materijalnih neprilika ili drugih razloga neizvjesnosti ne pripada im pravo na raskid ugovora.[52] Strana koja trpi štetu daje primjeren rok drugoj strani da izvrši svoju ugovornu obvezu, no ako istu ne izvrši ugovor se može raskinuti.[53] Strana koja trpi štetu nema pravo odbiti ispunjenje svoje obveze već ga samo odgoditi dok druga strana ne ispuni svoju obvezu ili dok ne bude u potpunosti sigurna da će obveza biti ispunjena.[54] U navedenom slučaju ugovor može biti raskinut jednostranim očitovanjem volje jedne ugovorne strane nakon isteka primjerenog roka za ispunjenje.[55] Dakle, ugovor se ne raskida *ex lege*[56] nego je za raskid potrebno očitovanje volje.[57]

3.1.3. Raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Postoji mogućnost da nakon sklapanja ugovora nastanu okolnosti koje nisu mogle biti predviđene u trenutku sklapanja ugovora. Zbog nastalih okolnosti ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu može postati otežano ili joj nanijeti gubitak. Npr. primatelj leasinga preseli u inozemstvo i sl. U tom slučaju ugovorna strana može zatražiti izmjenu ili raskid ugovora kako bi spriječila štetu. Ako je strana prilikom sklapanja ugovora bila upoznata s navedenim okolnostima i prihvatila ih kao takve ona ne može zahtijevati ni izmjenu ni raskid ugovora. Ako je istekao rok za ispunjenje ugovorne obveze strana ne može zahtijevati izmjenu ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti. Ako druga strana pristane na izmjenu ugovora on neće biti raskinut. Naknadu štete za raskid ugovora snosi ugovorna strana koja je zatražila raskid.[58] Promjena okolnosti se odnosi na promjenu onih okolnosti koje su za stranku bile

[51] Slakoper, *et. al., op. cit.,* u bilj. 2., str. 164.
[52] Gorenc, V., Slakoper, Z., *op. cit.* u bilj. 50., str. 537.
[53] Odredba čl. 359., st. 3., ZOO-a
[54] Gorenc., V., Slakoper., Z.,. *op. cit.* u bilj. 50., str. 537.
[55] Slakoper i Kačer u: Slakoper *et. al., op. cit*., u bilj. 2., str. 165.
[56] *Ex lege* - (lat.), na osnovi zakona, izraz kojim se označava promjena ili prestanak važnost nekoga pravnog odnosa bez potrebe donošenja posebnog pravnog akta, dostupno na: PROLEKSIS ENCIKLOPEDIJA, http://proleksis.lzmk.hr/20264/ (26.08.2019.)
[57]Gorenc., V., Slakoper., Z. *op. cit.* u bilj. 50., str. 538.
[58] Odredba čl. 369., st. 1.-3., st. 5., ZOO-a

odlučujuće u trenutku sklapanja ugovora. Ako se oštećena strana odluči za raskid umjesto za izmjenu ugovora dužna je pravovremeno obavijestiti drugu ugovornu stranu o svojoj namjeni, a ako tako ne postupi dužna je nadoknaditi štetu koju je pretrpjela druga ugovorna strana.[59] No ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se određene odredbe ugovora izmijene.[60]

Pretpostavke koje moraju postojati za raskid odnosno izmjenu ugovora su: promjena okolnosti, posljedice koje nastaju promjenom okolnosti, promjena okolnosti se ne može predvidjeti, savladati i izbjeći te promjena okolnosti se zbiva nakon sklapanja ugovora i prije dospijeća obveze pogođene strane.[61]

Odluku o raskidu ugovora donosi sud vodeći se načelom savjesnosti i poštenja. Pri tome uzima u obzir interese obje ugovorne strane, svrhu ugovora, podjelu rizika koja proizlazi iz ugovora ili samog zakona te trajanje i djelovanje nastalih okolnost.[62]

3.1.4. Raskid ugovora zbog nemogućnosti ispunjenja

U dvostranoobveznim ugovorima ako jedna strana ne ispuni svoju obvezu druga strana može zahtijevati ispunjenje obveze. Ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, strana može raskinuti ugovor jednostranom izjavom, no u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.[63] Ukoliko dođe do raskida više ne postoji pravo zahtijevati ispunjenje. No, bez obzira na to dolazi li do raskida ugovora ili ne strana ima pravo na naknadu štete. O neispunjenu govorimo samo kada je prestalo pravo dužnika da ispuni svoju obvezu, sve dok ono traje govorimo o zakašnjenju. Neispunjenje postoji u slučaju da je rok bitan sastojak ugovora, a obveza ne bude ispunjena na vrijeme (tada se ugovor raskida *ex lege)* te ako ispunjenje nije bitan sastojak ugovora, a obveza ne bude ispunjena ni istekom primjerenog naknadnog roka za ispunjenje (također dolazi do raskida).[64] Obveze u dvostranoobveznim ugovorima su međusobno uvjetovane i povezane. Ako zbog izvanrednih vanjskih okolnosti koje su nastale nakon sklapanja ugovora ispunjenje obveze postaje nemoguće tada govorimo o nemogućnosti ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana. Takve okolnosti se u trenutku sklapanja

[59] Odredba čl. 370., ZOO-a
[60] Odredba čl. 369., st. 4., ZOO-a
[61] Slakoper, *et. al., op. cit.*, u bilj. 2., str. 166.
[62] *Ibid*, str. 167.
[63] Odredba čl. 360., ZOO-a
[64] Gorenc., V., Slakoper, Z., *op. cit.* u bilj. 50., str. 540.

ugovora nisu mogle predvidjeti, spriječiti ili zbjeći i stoga za njih nije odgovorna ni jedna ni druga strana. Kao što je ranije navedeno strana koja je ispunila obvezu ili dio obveze ima pravo zahtijevati naknadu štete. Ugovor u kojem može doći do djelomičnog ispunjenja obveze može biti raskinut ako takvo ispunjenje ne odgovara drugoj ugovornoj strani, u suprotnom ugovor ostaje na snazi ali strana ima pravo na smanjenje svoje obveze zbog nastale situacije.[65] Do raskida ugovora može doći *ex lege* ili očitovanjem volje. No, očitovanje volje ipak ima prednost pred raskidom ugovora po sili zakona.[66]

3.1.5. Raskid ugovora zbog nedostataka

Predmet ugovora može imati materijalne ili pravne nedostatke. Ukoliko govorimo o materijalnim nedostacima trebamo uzeti u obzir odstupanja stvarnih obilježja predmeta leasinga kojim je obveza ispunjena od onih obilježja koja bi predmet leasinga trebao imati prema ugovoru.[67] Člankom 58. ZL-a je posebno uređen raskid zbog nedostataka.

Materijalni nedostaci postoje kad predmet nema sva potrebna svojstva za redovnu ili posebnu upotrebu, nema propisana svojstva, ne odgovara uzorku ili modelu koji su pokazani prije sklapanja ugovora, nema svojstva koja imaju druge stvari iste vrste ili ako je usluga montaže uključena u ugovor, a stvar je nepravilno montirana.[68]

Davatelj ne odgovara za nedostatke ako je primatelj bio upoznat s tim nedostacima u trenutku sklapanja ugovora.[69] Pravni nedostaci postoje ako na predmetu ugovora postoji pravo treće osobe koje umanjuje, ograničava ili isključuje pravo kupca. Primatelj o postojanju tog prava nije ranije obaviješten niti je pristao uzeti predmet ugovora nad kojim postoje takva prava.[70] Pravni nedostatak ne postoji samo onda kada je postojanje takvog prava utvrdio sud, već postoji u svakom slučaju u kojem treći zaista ima neko pravo.[71] Odgovornost za pravne nedostatke dodatno je uređena člankom 55. ZL-a.

[65] Odredba čl. 373., st. 1., 2., ZOO-a
[66] Gorenc., V., Slakoper., Z., *op. cit.* u bilj. 50., str. 541
[67] Slakoper, *et. al., op. cit.*, u bilj. 2., str. 168.
[68] Odredba čl. 401., st. 1., ZOO-a
[69] Odredba čl. 402., st. 1., ZOO-a
[70] Odredba čl. 430,, st. 1., ZOO-a
[71] Slakoper, *et. al., op. cit.*, u bilj. 2., str. 169.

U slučaju nedostataka primatelju pripadaju slijedeća prava: zahtijevati uredno ispunjenje, zatražiti snižavanje cijene, pravo na naknadu štete, raskid ugovora i pravo priznati trećem njegovo pravo.[72]

Za ovaj rad važno je naglasiti pravo primatelja na raskid ugovora. Ukoliko je riječ o izvansudskoj evikciji[73] jednaka su pravila za raskid i u slučaju materijalnih i u slučaju pravnih nedostataka. No, ukoliko je riječ o sudskoj evikciji[74] tada je prisutna razlika u slučaju raskida zbog navedenih nedostataka. Da bi ugovor bio raskinut treba postojati mogućnost vraćanja predmeta ispunjenja davatelju i treba doći do isteka primjerenog naknadnog roka za ispunjenje bez nedostataka. No u oba navedena slučaja postoje iznimke. Naime, ako predmet bude potrošen ili oštećen (ali ne od strane primatelja) prije nego se utvrde nedostaci primatelj može raskinuti ugovor bez obzira što ne postoji mogućnost vraćanja.[75] Također, ugovor je moguće raskinuti i ako se utvrdi da davatelj ni u naknadnom roku neće uredno izvršiti svoju obvezu. Ukoliko davatelj obvezu ne izvrši uredno u naknadnom roku ugovor se raskida po samom zakonu.[76] Raskid ugovora zbog nedostataka ima isti učinak kao i raskid zbog neispunjenja kod dvostranoobveznih ugovora.[77] Kod postojanja pravnih nedostataka ugovor može biti raskinut jedino ako se zbog navedenih nedostataka ne može ostvariti svrha ugovora za stjecatelja. Moguće je da dođe do malog nedostatka koji samo umanjuje ili ograničava stjecateljeva prava i pri tome je treća osoba pasivna, odnosno ne koristi navedeno pravo i zbog toga nije primjereno dopustiti primatelju raskid ugovora.[78] U slučaju potpune sudske evikcije[79] ugovor se raskida po samom zakonu, a stjecatelj ima pravo na naknadu štete. Ako je došlo do djelomične sudske evikcije[80] ugovor se ne raskida automatski nego primatelj ima pravo na jednostrani raskid ugovora i naknadu štete.[81]

[72] *Ibid*, str. 174.
[73] Izvansudska evikcija - postojanje prava nije utvrđeno odlukom nadležnog suda *Ibid*, str. 170.
[74] Sudska evikcija – postojanje prava je utvrđeno odlukom nadležnog suda, *Ibid*
[75] *Ibid*, str. 176.
[76] Slakoper, *et. al., op. cit.*, u bilj. 2.,. str. 176.
[77] Odredba čl. 419., st. 1., ZOO-a
[78] Slakoper, Z., Gorenc, V., *op. cit.* u bilj.: 40., str. 437.
[79] Potpuna sudska evikcija – objekt je potpuno i trajno sa svim pravima oduzet stjecatelju (Slakoper *et.al., op. cit.*, u bilj. 2.,. str. 176.)
[80] Djelomična sudska evikcija – pravo trećeg umanjuje ili ograničava, ali ne isključuje stjecateljeva prava (*Ibid*, str. 177.)
[81] *Ibid*

3.1.6. Učinci raskida

Nastankom okolnosti koje su utjecale na prijevremeni raskid ugovora o leasingu potrebno je utvrditi prava i obveze ugovornih strana nakon raskida ugovora. Prava i obveze proizlaze iz općih uvjeta poslovanja, svih zakona i propisa kojima se uređuje djelatnost leasinga i samim ugovorom. Kod financijskog leasinga ako primatelj dođe u zakašnjenje ili ako ne plaća naknadu davatelj može zatražiti plaćanje cjelokupnog potraživanja, aktivirati instrumente osiguranja kako bi naplatio potraživanje ili raskinuti ugovor. Prilikom raskida ugovora zahtijeva se povrat objekta leasinga. Davatelj ima pravo na naknadu štete zbog prijevremenog raskida. Obveze primatelja leasinga iz ugovora o leasingu nisu prestale raskidom ugovora nego one tada dospijevaju u cijelosti i prema tome davatelj ima pravo poduzeti sve pravno dopuštene aktivnosti kako bi naplatio svoja potraživanja. Kod operativnog leasinga primatelju pripada pravo obračunati sve nedospjele naknade i ostale tražbine po ugovoru, obračunati zatezne kamate na nedospjele obroke i zahtijevati naknadu štete. Ako primatelj ne ispunjava ugovorne obveze to može utjecati na smanjenje imovine davatelja leasinga.[82]

3.2. Razlozi za raskid ugovora o leasingu prema odredbama Zakona o leasingu

3.2.1. Raskid ugovora od strane primatelja

Primatelj može raskinuti ugovor jedino u situacijama koje su predviđene Zakonom o leasingu ili pozitivnim propisima.

Ako se utvrdi pravo trećih osoba na objektu leasinga koje potpuno isključuje pravo primatelja leasinga ugovor se raskida po samom zakonu. Primatelj u tom slučaju ima pravo na naknadu štete od strane davatelja. Ako pravo trećeg samo ograničava primateljeva prava na objektu leasinga on može birati hoće li tražiti smanjenje naknade za leasing ili će raskinuti ugovor. Ukoliko primatelj uoči da postoji pravo trećeg nad objektom leasinga dužan je o tome obavijestiti davatelja leasinga. Ako je pravo primatelja ograničeno on može zahtijevati raskid ugovora ili snižavanje cijene.[83] U ZOO-u se također spominje odgovornost vezana za pravne nedostatke. Prema ZL-u davatelj nije odgovoran primatelju ukoliko je primatelj znao za postojanje pravnih nedostataka i pristao na preuzimanje objekta s tim nedostatkom.[84] Prema

[82] Šernhorst, N., *Učinci raskida ugovora o leasingu* Pravo i porezi br. 9., 2013., str. 31-33.
[83] Odredba 55., ZL-a
[84] *Ibid,* st. 1.

ZOO-u kupac ima pravo na sniženje cijene bez obzira na to ako je u trenutku sklapanja ugovora znao da postoji mogućnost da mu objekt leasinga bude oduzet ili da je njegovo pravo nad objektom umanjeno. Također ZOO navodi da davatelj može zatražiti i predmet bez nedostataka ili da davatelj oslobodi predmet ugovora od nedostataka. Navedena prava ZOO-a nisu navedena u ZL-u.[85]

Prema presudi Općinskog suda u Splitu P-5251/16[86] došlo je do raskida zbog materijalnog nedostatka. Naime, stranke su imale sklopljen ugovor o financijskom leasingu za korištenje motornog vozila. Primatelj leasinga podigao je tužbu protiv davatelja leasinga i zatražio isplatu štete s pripadajućim kamatama jer je prilikom servisiranja vozila utvrđen problem motora. Navedeni problem nije mogao biti uzrokovan primateljevom nepažnjom ili istrošenošću motora. Vještak je utvrdio da je dobavljač isporučio davatelju leasinga proizvod s materijalnim nedostatkom. S obzirom na to prema članku 58. ZL-a *Raskid ugovora zbog neisporuke* primatelj ima pravo na raskid ugovora ako dobavljač isporuči objekt leasinga s materijalnim nedostatkom i ako objekt nije u skladu s ugovorom. Osim toga prema navedenom članku pripada mu i pravo na naknadu štete od dobavljača i pravo na povrat naknade koju je platio u skladu s ugovorom o leasingu. Do raskida bi došlo i ako bi dobavljač isporučio objekt sa zakašnjenjem ili ako ga uopće ne bi isporučio.[87] Prema svemu navedenom raskida se ugovor o financijskom leasingu, primatelj vraća objekt leasinga davatelju, a davatelj je dužan vratiti naknade koje je uplatio za objekt leasinga s pripadajućim kamatama. Osim toga tuženik, odnosno davatelj leasinga dužan je podmiriti i nastale sudske troškove.

3.2.2. Raskid ugovora od strane davatelja

1.) Raskid zbog neplaćanja

U predmetu P-4964/04 Trgovačkog suda u Zagrebu[88] tužitelj je pokrenuo tužbu jer primatelj leasinga nije redovito podmirivao svoje obveze koje se odnose na plaćanje mjesečne rate. Iz tog razloga se odlučuje na raskid ugovora i poziva primatelja da objekt leasinga vrati u njegov posjed. Članak 360. ZOO-a - *Raskid ugovora zbog neispunjenja* omogućuje davatelju leasinga

[85] Odredba čl. 431. i čl. 432., st. 4., ZOO-a
[86] Općinski sud u Splitu P-5251/16, datum, dostupna na: *Sudačka mreža*, http://www.sudacka-mreza.hr, (01.07.2019.)
[87] Odredba čl. 58., st. 1.-2., ZL-a
[88] Trgovački sud u Zagrebu, P-4964/04, 3. ožujka 2005. godine , dostupna na: *Sudačka mreža*, http://www.sudacka-mreza.hr (01.07.2019.)

raskid ugovora jer primatelj nije ispunio svoju obvezu. Osim toga davatelju je omogućen raskid i Člankom 59. ZL-a - *Raskid ugovora zbog neplaćanja*. Prema članku ukoliko primatelj ne podmiruje svoje obveze davatelj ima pravo u raskinuti ugovor, odnosno ako davatelj nije podmirio dvije uzastopne naknade. Ugovor će ostati na snazi ako primatelj plati dužnu naknadu prije nego što mu se priopći raskid. U slučaju da dođe do raskida objekt leasinga se vraća davatelju.[89] Presudom Trgovačkog suda u Zagrebu raskinut je ugovor o leasingu sklopljen između tužitelja i tuženika. Prema tome tuženik je dužan vratiti objekt leasinga i nadoknaditi i sudske troškove.

2.) Predaja objekta drugima na korištenje

Ukoliko primatelj bez pisane suglasnosti davatelja da objekt leasinga drugome na korištenje davatelj ima pravo na raskid ugovora i naknadu štete. No uz pisanu suglasnost davatelja leasinga primatelj može dati objekt drugima na korištenje. Primatelj neće biti oslobođen obveza koje proizlaze iz ugovora preda li objekt leasinga drugome na korištenje.[90]

3.3. Raskid prema općim uvjetima poslovanja leasing društava

Razlozi zbog kojih se ugovor o leasingu može raskinuti i prije isteka redovnog roka navode se u općim uvjetima i samom Ugovoru. "Razlozi zbog kojih davatelj leasinga može raskinuti Ugovor moraju u Ugovoru biti detaljno opisani te upućivati na sve pravne i materijalne posljedice koje zbog raskida mogu nastupiti za primatelja leasinga."[91]

Sukladno općim uvjetima poslovanja leasing društava u Republici Hrvatskoj neki od razloga zbog kojih davatelj može raskinuti ugovor su: raskid zbog narušenog boniteta primatelja, raskid zbog osiguranja i registracije objekta, raskid zbog načina korištenja objekta, raskid zbog neispunjenja obveza, raskid zbog promjene podataka i raskid zbog ugrožavanja prava vlasništva davatelja leasinga.

---

[89] Odredba čl. 59., st. 1.-3., ZL-a

[90] Odredba čl. 61., st. 2., ZL-a

[91] Odredba čl. 9., st. 2., Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora i leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope, Narodne novine 66/14 86/18
Pravilnik o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope - stupio je na snagu 4. listopada 2018. godine. Ovim Pravilnikom detaljnije se propisuje sadržaj i oblik ugovora o leasingu te metodologija kojom se uređuje efektivna kamatna stopa kod ugovora o financijskom leasingu. Obveznici primjene ovoga Pravilnika su davatelji leasinga koji sklapaju ugovore o leasingu s primateljem leasinga u Republici Hrvatskoj. [Odredba čl. 1. i čl. 2. Pravilnika, dostupno na: *HANFA,* https://www.hanfa.hr/media/2845/pravilnik-o-ugovorima-pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst.pdf (19.08.2019.)]

3.3.1. Raskid zbog narušenog boniteta primatelja

Ako je nad primateljem ili jamcem pokrenut stečajni postupak ili likvidacijski postupak, odnosno bilo koji drugi postupak koji bi mogao umanjiti njegovu imovinu dolazi do raskida ugovora o leasingu.[92] Također ukoliko dođe do blokade bilo kojeg računa primatelja ili nastupi trajna ili privremena nesposobnost plaćanja može doći do raskida. Isto je u situaciji u kojoj je primatelj postao insolventan i ako je narušen njegov bonitet.[93] U slučajevima u kojima je primatelj počinio protupravno djelo i ako je nad njim pokrenut kazneni ili prekršajni postupak i time je narušena mogućnost ispunjenja ugovorne obveze davatelj ima pravo na raskid.[94] Ukoliko nastupe okolnosti koje će prema mišljenju davatelja utjecati na primateljevu mogućnost ispunjenja obveza na način koji je propisan u Općim uvjetima i Ugovorom te ako se postupi suprotno zakonskim i podzakonskim propisima davatelj ima pravo na raskid. Ako je primatelj dao nepotpune ili netočne podatke o sebi i svojoj financijskoj sposobnosti i jamcima, a ti bi podaci mogli utjecati na ispunjenje obveza davatelj također ostvaruje pravo na raskid. [95] Podaci se prikupljaju i u svrhu sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma.

3.3.2. Raskid zbog osiguranja i registracije objekta

Ako objekt leasinga nije osiguran za vrijeme trajanja ugovora o leasingu može doći do raskida.[96] Ukoliko iz bilo kojeg razloga sredstva osiguranja izgube svoju vrijednost djelomično ili u cijelosti, a dodatna sredstva osiguranja ne budu dostavljena davatelju na njegov zahtjev davatelj ima pravo na raskid.[97] Osim toga, ako se objekt leasinga koristi u područjima u kojima osiguravatelj ne priznaje osiguranje, a primatelj nije sklopio dodatno osiguranje za takva područja davatelj također ostvaruje pravo na raskid leasing ugovora.[98] Ako primatelj ne obavi sve potrebne radnje za registraciju objekta na ime leasing društva i ne

[92] Opći uvjeti ugovora o financijskom leasingu OTP čl. 19.1., *loc. cit*., u bilj: 18.
Opći uvjeti Porsche operativni leasing, čl., 22.1., *loc. cit*., u bilj: 22.
[93] Opći uvjeti uz ugovor o Erste financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 17) 22), *loc. cit*., u bilj: 18.
[94] Opći uvjeti ugovora o operativnom leasingu UniCredit čl. 16.5., *loc. cit*., u bilj: 28
[95] Opći uvjeti uz ugovor o Erste financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 21), *loc. cit*., u bilj: 18.
Opći uvjeti ugovora o OTP financijskom leasingu čl. 19.1., *loc. cit*., u bilj: 18.
Opći uvjeti Porsche operativni leasing, 22.1., *loc. cit*., u bilj: 22.
[96] Opći uvjeti ugovora o OTP financijskom leasingu čl. 19.1., *loc. cit*., u bilj: 18.
[97] Opći uvjeri ugovora o operativnom leasingu - Raiffeisen leasing čl. 9., *loc. cit*., u bilj: 22.
Opći uvjeti VBL-a za zaključenje ugovora o operativnom leasing čl. 17.1. l), dostupno na: VANTAGE LEASING, http://www.vbleasing.hr/impressum.html (15.05.2019.)
[98] Opći uvjeti uz ugovor o Erste financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 25, *loc. cit*., u bilj: 18.

dostavi davatelju kopije prometne dozvole, police osiguranja i sl. moguć je raskid ugovora od strane davatelja.[99]

3.3.3. Raskid zbog načina korištenja objekta

Do raskida dolazi ako primatelj samovoljno promjeni namjenu korištenja objekta suprotno od ugovorene namjene te ako na zahtjev davatelja ne vrati objekt leasinga u prvobitan oblik.[100] Osim toga raskid je moguć i ako primatelj ne koristi objekt sukladno općim uvjetima ili propisima. Odnosno, ne popravlja ih i ne održava kako je dogovoreno, ne izvršava tehničke preglede, servise i popravke.[101] Razlog za raskid je i ukoliko primatelj obavlja preinake na objektu leasinga bez pisane suglasnosti davatelja. Ako primatelj prema procjeni davatelja ne skrbi o objektu s pažnjom dobrog gospodarstvenika te ako je objekt uništen, izgubljen, ukraden ili ako iz nekog drugog razloga nije dostupan za pregled davatelju na njegov zahtjev davatelj će ostvariti pravo na raskid leasing ugovora.[102]

3.3.4. Raskid zbog neispunjenja obveza

U slučaju da primatelj ne plati ili zakasni s plaćanjem dvije uzastopne rate davatelj ima pravo na raskid ugovora.[103] Uz to, raskid je moguć i ako primatelj zakasni ili ne ispuni u cijelosti bilo koju svoju ugovornu obvezu te ako primatelj ne podmiruje svoje obveze prema drugima u cijelosti i rokovima njihova dospijeća. Ako se u opomeni ili bilo kojem zahtjevu od davatelja traži da primatelj postupi na određen način izvrši određenu obvezu, a on to ne učini moguć je raskid ugovora o leasingu od strane davatelja.[104]

[99] *Ibid,* čl. 18.1.1. 30)
[100] Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu Raiffeisen leasinga čl. 9, *loc. cit.,* u bilj: 22.
[101] Opći uvjeti uz ugovor o Erste financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 7) 8), *loc. cit.,* u bilj: 18.
[102] Opći uvjeri ugovora o operativnom leasingu - Raiffeisen leasing, čl. 5., *loc. cit.,* u bilj: 22.
[103] Opći uvjeti Inext leasing Croatia čl. 9.2., *loc. cit.,* u bilj: 25.
Opći uvjeti uz ugovor o Erste financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 3), *loc. cit.,* u bilj: 18.
[104] Opći uvjeri ugovora o operativnom leasingu - Raiffeisen leasing čl. 9., *loc. cit.,* u bilj: 22.

3.3.5. Raskid zbog promjene podataka

Ako je primatelj promijenio prebivalište ili boravište, odnosno kod pravnih osoba sjedište, a o tome nije obavijestio davatelja u roku od 8 dana davatelj može raskinuti ugovor.[105] Isto je i ako je došlo do promjenama vezanim uz nositelja obrta, obustave poslovanja, a primatelj nije obavijestio davatelja.[106] Davatelj može raskinuti ugovor ako primatelj preseli u inozemstvo.[107] U slučaju da je prestao radni odnos primatelja a on ne obavijesti davatelja o tome u roku 8 dana, davatelj ima pravo na raskid ugovora.

3.3.6. Raskid zbog ugrožavanja prava vlasništva davatelja leasinga

Ako su prava vlasništva davatelja ili druga prava i interesi vezani uz objekt leasinga iz bilo kojeg razloga ugrožena davatelj ostvaruje pravo na raskid.[108] Do raskida može doći i ukoliko primatelj daje objekt leasinga na korištenje trećim osobama bez prethodne suglasnosti davatelja.[109]

3.3.7. Specifični razlozi za raskid u pojedinim leasing društvima

U Općim uvjetima Erste leasinga posebno se navode razlozi za raskid prije preuzimanja objekta leasinga. Do raskida dolazi ako primatelj ne ispuni ugovorne obveze koje prethode preuzimanju objekta ili ako primatelj ne preuzme objekt leasinga u trenutku kada je davatelj spreman za isporuku. Ako dobavljač onemogući preuzimanje objekta leasing u ugovorenom roku ostvaruju se uvjeti za raskid. Promjenom cijene objekta leasinga ili uvjeta isporuke, kao i promjenom boniteta primatelja leasinga ili jamca može doći do raskida. Raskid je moguć ukoliko dođe do spoznaja o jamcu ili primatelju leasinga zbog kojih davatelj leasinga ne bi odobrio zahtjev za leasing.[110]

Također, u Općim uvjetima operativnog Erste leasinga navode se i situacije u kojima primatelj može raskinuti ugovor, osim da raskid ugovora zatraži na temelju pozitivnih propisa.

---

[105] Opći uvjeti Inext leasing Croatia čl. 8.2., *loc. cit.*, u bilj: 25.
[106] Opći uvjeti VBL-a za zaključenje ugovora o operativnom leasing čl.17.1. m), *loc. cit.*, u bilj: 97.
[107] Opći uvjeti Inext leasing Croatia čl. 8.2., 9.2., 5.1., *loc. cit.*, u bilj: 25.
[108] Erste - Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 6), *loc. cit.*, u bilj: 18.
Opći uvjeti ugovora o financijskom leasingu OTP čl. 19.1., *loc. cit.*, u bilj: 18.
[109] Erste - Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu, čl. 18.1.1. 9), *loc. cit.*, u bilj: 18.
[110] *Ibid*, čl. 7.1.

Primatelj kao potrošač ima pravo raskinuti ugovor ako davatelj krši zakonske i podzakonske propise i na taj način umanjuje vjerojatnost izvršavanja svojih obveza, ako dođe do promjena u strukturi vlasništva davatelja, ako se promjeni bonitet davatelja, ako je davatelj dao pogrešne, neistinite informacije o sebi ili ako davatelj ne obavijesti primatelja o obustavi svog poslovanja, promjeni sjedišta ili prebivališta.[111]

U Općim uvjetima Erste leasinga navodi se da davatelj leasinga može raskinuti leasing ugovor u slučaju postojanja sumnje da će nad primateljem leasinga biti pokrenut stečajni ili ovršni postupak. Dakle, on ne mora nužno bit pokrenut već davatelj leasinga može imati samo opravdanu sumnju.[112]

Kao jedan od razloga za raskid ugovora o leasingu primatelj leasinga daje dalje u zalog stvar koja je kao instrument osiguranja dana u zalog ili fiducijarno vlasništvo bez pisane suglasnosti davatelja i ako na zahtjev davatelja ne dostavi novi instrument osiguranja.[113]

Neki opći uvjeti kao što su Opći uvjeti Erste leasinga i Porsche leasinga kao razlog za raskid ugovora navode smrt primatelja bez obzira na tijek ostavinske rasprave, dok recimo kod Raiffeisen leasinga pravni slijednici mogu preuzeti obveze iz leasing ugovora ukoliko davatelj leasinga utvrdi da su ih sposobni podmirivati.[114]

Postoje specifičnosti kod razloga za raskid koji se navode u Općim uvjetima Raiffeisen leasinga nekretnina. Do raskida dolazi: ako primatelj ne soleminizira ugovor u roku u kojem ih davatelj pozove da to učine, ako davatelj odustane od sklapanja kupoprodajnog ugovora ili ako ne dođe do sklapanja kupoprodajnog ugovora u razumnom roku te ako dođe do nemogućnosti upisa prava vlasništva davatelja nad objektom leasinga u zemljišne knjige.[115]

[111] *Ibid*, čl. 18.3.2.
[112] *Ibid*, čl. 18.1.1. 28)
[113] *Ibid*, 18.1.1. 27)
[114] *Ibid*, 18.1.1.1 23),
Opći uvjeti Porsche operativni leasing čl. 22.1., *loc.. cit.,* u bilj: 22.
[115] Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu Raiffeisen čl. 16, *loc. cit.,* u bilj: 22.

3.3.8. Postupak nakon raskida prema općim uvjetima poslovanja leasing društava

U ugovoru je važno naznačiti rok u kojem će se primatelju dostaviti konačni obračun ako dođe do raskida ugovora. Potrebno je jasno odrediti elemente izračuna obračuna i naznačiti uvjete pod kojima davatelj može zadržati instrumenti osiguranja i jamčevinu primatelja leasinga. Osim toga treba biti naveden i rok povrata instrumenata osiguranja primatelju leasinga, za slučaj da se instrumenti vraćaju primatelju.[116]

Prema općim uvjetima leasing društava:[117]
Onog dana kad se obavijest pošalje primatelju na snagu stupa raskid ugovora. Uz obavijest o raskidu primatelju se dostavlja i obavijest o ukupnom dugovanju. Raskidom ugovora prestaje pravo korištenja objekta leasinga od strane primatelja i objekt se vraća davatelju. Primatelj je dužan nadoknaditi sve troškove raskida i troškove koji su nastali do dana raskida. Davatelj ima pravo na naknadu štete od strane primatelja. Visinu naknade određuje sudski vještak, a ona dospijeva u trenutku raskida ugovora. Davatelju pripadaju svi iznosi koje je podmirio primatelj i oni se koriste za podmirenje dospjelih obveza primatelja, uključujući i dospjele obveze za prijevremeni raskid. Ako je nastala šteta primatelj ju je dužan nadoknaditi i dužan je prihvatiti konačni obračun davatelja. Tražbine uključuju neplaćene mjesečne rate i druge naknade (pretrpljena šteta i sl.).

Prema općim uvjetima leasing društava u Republici Hrvatskoj raskidom ugovora izvršava se konačni obračun, a elemente njegova obračuna određuje davatelj. Osim toga davatelj određuje i rok u kojem se obračun dostavlja primatelju. Na temelju obračuna utvrđuje se treba li primatelj podmiriti dodatne troškove davatelju. Ako prilikom povrata instrumenata osiguranja isti budu izgubljeni davatelj je dužan sastaviti službenu zabilješku i poništiti iste. Instrumente osiguranja i jamčevinu primatelja leasinga davatelj može zadržati jedino u određenim uvjetima, ukoliko davatelj ne zadržava instrumente potrebno je naznačiti rokove povrata instrumenata primatelju. U situaciji u kojoj je objekt leasinga više objekata davatelj može raskinuti ugovor za određeni objekt, dok ugovor za ostale objekte i dalje vrijedi.

[116] *Leasing*, dostupno na: *HANFA*, https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42494 (03.06.2019.)
[117] Inext leasing 9.3., 9.8., *loc.. cit*., u bilj: 25.
Erste leasing 18.1.3., 18.2.3., 18.2.7., 18.2.2.8., 18.2.14., 18.2.15., *loc. cit*., u bilj: 18.
OTP leasing 5.1. 19.4., 13.7., *loc. cit*., u bilj: 18.

Davatelj prodajom objekta leasinga može namiriti cjelokupno potraživanje, no unatoč tome primatelju ne pripada pravo na povrat uplaćenih sredstava. Pozitivna razlika koja se ostvari prodajom ili davanjem objekta u najam ili zakup u nekim slučajevima pripada davatelju, dok u nekim pripada primatelju, ovisno o općim uvjetima pojedinog leasing društva. Primjerice, kod OTP leasinga pozitivna razlika pripada davatelju, dok se kod Raiffeisen leasinga pozitivna razlika oduzima od ukupnog iznosa kojeg treba podmiriti primatelj.

Proučavajući opće uvjete leasing društava možemo zaključiti da je postupak nakon raskida ugovora sličan u svim leasing društvima u Republici Hrvatskoj. Postupak raskida razlikuje se najčešće u rokovima dostavljanja konačnog obračuna primatelju. Kao što je ranije navedeno za Porsche leasing u nekim slučajevima rok je do 12 mjeseci od dana raskida, također u određenim situacijama kod OTP leasinga rok je 120 dana, za UniCredit leasing rok je 60 dana od povrata objekta u posjed davatelja, itd.[118]

3.4. Naknada štete zbog raskida ugovora

Kao što je već ranije navedeno primatelj je dužan davatelju nadoknaditi štetu ukoliko je on odgovoran za raskid ugovora. "Često davatelj leasinga potražuje i izmakli dobitak, uzimajući u obzir vrijednost objekta leasinga u trenutku sklapanja ugovora i u trenutku njegova povrata u posjed davatelja."[119] Ukoliko je primatelj uzrokovao određena oštećenja na proizvodu i nije ih popravio o svom trošku nastaju troškovi za davatelja leasinga. Preuzimanjem objekta natrag u svoje vlasništvo davatelj obavlja pregled kako bi utvrdio postoje li nedostaci na njemu. Troškove popravka uključuje u naknadu štete koju je dužan isplatiti primatelj. Davatelj u naknadu nema pravo uključiti ostale troškove koji nastaju preuzimanjem objekta, npr. skladištenje, čuvanje i sl. Za takve troškove primatelj nije odgovoran jer oni za davatelja postoje i u slučaju da za objekt leasinga ne postoji aktivan ugovor o leasingu. Ako davatelj odluči potraživati izmakli dobitak "Odredbom čl. 1089. st. 3. ZOO-a propisano je da se pri ocjeni visine izmakle koristi uzima u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem."[120] Za navedeno je važno da se korist mogla očekivati ali zbog štetnikove radnje ona nije nastala.

[118] Porsche leasing, 25.7., *loc. cit.*, u bilj: 22.
OTP 23.1., *loc. cit.*, u bilj: 18.
UniCredit 10.1., *loc. cit.*, u bilj: 28
[119] Šernhorst, N., *op. cit.*, u blj: 82., str. 32.
[120] *Ibid*

3.4.1. Raskid ugovora zbog totalne štete

Ukoliko je na objektu operativnog leasinga došlo do totalne štete raskida se ugovor o leasingu. O nastanku štetnog događaja potrebno je obavijestiti osiguravajuće društvo i davatelja leasinga. Osiguravajuće društvo zaduženo je za procjenu štete. Ako je moguće ostatak objekta leasinga se prodaje. Prilikom izrade konačnog obračuna izračunava se vrijednost leasing objekta na dan obračuna, prihodi od odštete, iznos odštete i na kraju ukupni iznos za naplatu ili povrat.

FORMULA ZA IZRADU KONAČNOG OBRAČUNA: [121]

Vrijednost leasing objekta na dan obračuna = ostatak vrijednosti po ugovoru+ ostatak glavnice po ugovoru

Prihodi od odštete = odšteta od osiguranja+ prodaja olupine (bez PDV-a)

Iznos odštete = vrijednost leasing objekta na dan obračuna - prihodi od odštete

Ukupni iznos za naplatu ili povrat= iznos odštete + neplaćene obveze po fakturama i opomenama– jamčevina

Raskid ugovora o operativnom leasingu zbog totalne štete u poslovnim knjigama primatelja leasinga evidentira se na način da nakon izrade konačnog obračuna davatelj leasinga tereti najmoprimca za razliku između iznosa neplaćenih najamnina i iznosa koje je priznalo osiguravajuće društvo. Obveza se može podmiriti iz jamčevine, a nepodmireni ostatak dostavlja se primatelju leasinga na naplatu.[122] Ova vrsta raskida se u poslovnim knjigama davatelja leasinga evidentira na način da se prvo evidentira isknjiženje objekta leasinga. Nakon toga društvo za osiguranje priznaje štetu i doznačava davatelju naknadu štete. Temeljem konačnog obračuna davatelj tereti primatelja za obračunati iznos. Obveza se može djelomično podmiriti e iz jamčevine, a ostatak plaća primatelj.[123]

Kod totalne štete na objektu financijskog leasinga postupak je isti kao i kod operativnog leasinga. Jedina razlika je u tome što se kod financijskog leasinga korisniku izdaje odobrenje za nekorišteni iznos glavnice. Bruto i neto vrijednost leasing objekta na dan obračuna, iznos

[121]Cinotti., K., *et. al., op. cit.* u bilj. 19., str. 55.
[122] Šimić, A., Volarević, H., Bubaš, Z.: *Prijevremeni raskid ugovora o leasingu osobnih automobila,* Finanacije, pravo i porezi, br. 9., 2012. str. 57.
[123] *Ibid*

odštete i ukupni iznos za naplatu ili povrat izračunavaju se prilikom izrade konačnog obračuna.

FORMULA ZA IZRADU KONAČNOG OBRAČUNA: [124]

Bruto vrijednost leasing objekta na dan obračuna = učešće + ostatak glavnice po ugovoru

Neto vrijednost leasing objekta na dan obračuna = bruto vrijednost leasing objekta na dan obračuna – PDV

Iznos odštete = odšteta od osiguranja + prodaja olupine (bez PDV-a)

Ukupni iznos za naplatu ili povrat = iznos odštete + neplaćene obveze po fakturama i opomenama – učešće

Ukoliko dođe do raskida ugovora o financijskom leasingu zbog totalne štete u poslovnim knjigama primatelja leasinga raskid se evidentira tako da se prvo evidentira isknjiženje uništenog objekta. Nakon konačnog obračuna davatelja leasinga evidentira se otpis dugoročnih obveza po financijskom leasingu u visini priznate štete društva za osiguranje i račun za nedospjele kamate po financijskom leasingu. Na kraju se evidentira razlika po konačnom obračunu davatelja leasinga.[125]

U poslovnim knjigama davatelja leasinga prvo se evidentira naknada štete od strane društva za osiguranje. Nakon konačnog obračuna davatelj evidentira otpis dugoročnih potraživanja u visini priznate štete osiguravajućeg društva i ispostavljen račun za nedospjele kamate. Nakon toga davatelj dostavlja razliku po konačnom obračunu.[126]

3.4.2. Raskid ugovora zbog krađe

Kao kod i u slučaju totalne štete kod operativnog leasinga tako se i u slučaju krađe raskida ugovor. Osim osiguravajućem društvu i davatelju leasinga krađu je potrebno prijaviti i policiji. Primjerice, sukladno Općim uvjetima Porsche leasinga točka 14.2. primatelj leasinga dužan je štetu prijaviti nadležnoj policijskoj postaji u roku od 24 sata. Obračun se sastavlja nakon odgovora policije i osiguravajućeg društva i identičan je obračunu kod totalne štete. Jedina iznimka je prodaja olupine koja se ne uključuje u obračun u slučaju krađe. Ako je predmet krađe osobni automobil "teče rok od 30 dana u kojem društvo za osiguranje i policija

[124] Cinotti., K., *et. al., op. cit.* u bilj. 19., str. 57.
[125] Šimić, A., *et. al., op. cit.* u bilj. 121., str. 54.
[126] *Ibid,* str. 55.

traže osobni automobil, a najmoprimac je dužan uredno plaćati rate leasinga."[127] Ako se u međuvremenu automobil pronađe nastavlja se ugovor o leasingu. U slučaju da se ne pronađe objekt leasinga ugovor se raskida i primatelj je dužan nadoknaditi davatelju sve troškove.

Kod financijskog leasinga postupak i konačni obračun jednaki su kao i kod totalne štete. Kao i kod operativnog leasinga jedina iznimka je to što se ne iskazuje prodaja olupine.

3.4.3. Raskid ugovora zbog neplaćanja

Ukoliko primatelj zakasni s plaćanjem dvije uzastopne rate kod operativnog leasinga davatelj leasinga ima pravo raskinuti ugovor ili zahtijevati plaćanje rate od primatelja. Predmet leasinga se oduzima korisniku i može se prodati. Ukupni iznos za povrat uključuje samo jamčevinu. Ako korisnik leasinga ne podmiruje svoje obveze uredno davatelj će se namiriti prisilno. Kod pravne osobe je to naplata zadužnice ili mjenice, a kod fizičkih osoba namiruje se zapljenom plaće i svih računa primatelja. Od fizičke osobe moguće je naplatiti potraživanja također kroz mjenicu ili zadužnicu. Formula za izradu konačnog obračuna sastoji se od vrijednosti leasing objekta na dan obračuna, iznosa odštete i na kraju izračunavamo ukupan iznos za naplatu ili povrat.

FORMULA ZA IZRADU KONAČNOG OBRAČUNA: [128]

Vrijednost leasing objekta na dan obračuna = ostatak vrijednosti po ugovoru + ostatak glavnice po ugovoru

Iznos odštete = vrijednost leasing objekta na dan obračuna + prodaja leasing objekta (bez PDV-a)

Ukupni iznos za naplatu ili povrat = iznos odštete + neplaćene obveze po fakturama i opomenama– jamčevina

Prilikom evidentiranja raskida ugovora o operativnom leasingu zbog nemogućnosti plaćanja u poslovnim knjigama primatelja leasinga izrađuje se konačni obračun prema navedenoj formuli i za navedeni iznos se tereti primatelj leasinga. Primatelj leasinga prima račun

[127] *Ibid*, str. 47.
[128] Cinotti., K., *et. al., op. cit.* u bilj. 19., str. 56.

davatelja leasinga za prijevremeni raskid. Obveza se može djelomično podmiriti iz jamčevine, a ostatak je dužan podmiriti primatelj.[129]

Kod evidentiranja raskida ugovora o operativnom leasingu zbog nemogućnosti plaćanja u poslovnim knjigama davatelja leasinga tereti se primatelj leasinga za iznos konačnog obračuna. Ispostavlja se račun primatelju leasinga. Obveza se djelomično podmiruje iz jamčevine, a ostatak plaća primatelj zajedno s naknadom za prijevremeni raskid.[130]

Prilikom izrade konačnog obračuna kod raskida ugovora o financijskom leasingu zbog nemogućnosti plaćanja izračunavamo dospjelu glavnicu i ukupni iznos za naplatu ili povrat.

FORMULA ZA IZRADU KONAČNOG OBRAČUNA:[131]

Dospjela glavnica = ostatak glavnice po ugovoru – bruto iznos dobiven od prodaje predmeta leasinga

Ukupni iznos za naplatu ili povrat = dospjela glavnica + neplaćene obveze po fakturama i opomenama

Prilikom evidentiranja raskida ugovora o financijskom leasingu zbog nemogućnosti plaćanja u poslovnim knjigama primatelja leasinga primatelj leasinga isporučuje davatelju račun za isporuku objekta i prima račun za nedospjele kamate i naknadu za prijevremeni raskid ugovora o leasingu. Evidentira se prijeboj međusobnih obveza i potraživanja i plaća se razlika davatelju leasinga.[132]

Kod evidentiranja raskida ugovora o financijskom leasingu zbog nemogućnosti plaćanja u poslovnim knjigama davatelja leasinga prima se račun za objekt leasinga koji davatelj može prodati i ispostavlja se račun primatelju za nedospjele kamate i naknadu za prijevremeni raskid ugovora o leasingu. Nakon toga evidentira se prijeboj međusobnih potraživanja i obveza i primatelj leasinga plaća razliku.[133]

[129] Šimić, A., *et. al., op. cit.* u bilj. 121., str. 58.
[130] *Ibid*
[131]Cinotti., K., *et. al., op. cit.* u bilj. 19., str. 57.
[132] Šimić, A., *et. al., op. cit.* u bilj. 121., str. 55.-56.
[133] *Ibid*, str. 56.

4. ZAKLJUČAK

Kroz ovaj završni rad objašnjen je pojam leasinga, vrste leasinga, a posebna pozornost posvećena je razlozima za raskid ugovora o leasingu. Temeljem ugovora o leasingu davatelj leasinga se obvezuje pribaviti objekt leasinga primatelju leasinga koji mu za to plaća određenu naknadu. Razlikujemo financijski leasing u kojemu primatelj leasinga može postati vlasnikom objekta i operativni u kojemu primatelj ne može postati vlasnikom. Osim toga, postoji podjela na izravni leasing kod kojeg postoje dvije ugovorne strane i neizravni kod kojega postoje tri ili više ugovorne strane.

Ukoliko ugovorne strane ne izvršavaju svoje obveze ili ih ispunjavaju djelomično dolazi do raskida ugovora. U općim uvjetima poslovanja leasing društva detaljnije navode razloge zbog kojih ona kao davatelji leasing objekta mogu raskinuti ugovor o leasingu, no slabo se opisuje u kojim situacijama raskid ugovora može zatražiti primatelj. Primatelj leasinga ugovor može raskinuti jedino temeljem pozitivnih propisa. Istražujući opće uvjete poslovanja leasing društva u Republici Hrvatskoj zaključila sam da ne postoji značajna razlika u općim uvjetima kada je u pitanju raskid leasing ugovora. Sudska praksa pokazuje kako su najčešći razlozi za raskid ugovora neisporuka leasing objekta od strane davatelja, neplaćanje naknade od strane primatelja te nepoštivanje općih uvjeta poslovanja.

Prema ZL-u primatelj leasinga ugovor može raskinuti ako postoje prava trećih osoba na objektu ili ako objekt leasinga bude isporučen sa zakašnjenjem ili materijalnim nedostatkom. Davatelj može raskinuti ugovor zbog neplaćanja ili ukoliko primatelj da drugome objekt leasinga na korištenje. Leasing je još uvijek relativno nov pojam na području Republike Hrvatske, prema tome u Zakonu o leasingu nisu detaljno navedeni razlozi za raskid leasing ugovora.

Prema ZOO-u razlozi zbog kojih ugovor može biti raskinut su: raskid zbog zakašnjenja, raskid zbog nemogućnosti i neizvjesnosti ispunjenja, raskid zbog promijenjenih okolnosti i raskid ugovora zbog nedostataka.

Također, ne postoje znatne razlike između leasing društava ni kada je u pitanju postupak nakon raskida ugovora. Ukoliko je primatelj odgovoran za raskid dužan je podmiriti troškove raskida ali i nadoknaditi štetu koju je prouzročio davatelju leasinga.

Primatelj leasinga treba detaljno proučiti opće uvjete poslovanja kako ne bi bio oštećen od strane davatelja. Bez obzira na to primatelj leasinga zaštićen je propisima i Zakonima (Zakon o obveznim odnosima, Zakon o zaštiti potrošača) na koje se može pozvati u slučaju prekršaja od strane davatelja leasinga. Kako bi bila ostvarena svrha leasing ugovora i kako bi se postiglo obostrano zadovoljstvo ugovorne strane dužne su se pridržavati ugovornih odredbi, općih uvjeta poslovanja, ali i svih zakonskih propisa. Primjenjujući takvu poslovnu praksu sprječava se raskid leasing ugovora.

LITERATURA

Knjige i poglavlja u knjizi

1. Belanić, L., Bilić, A., Gorenc, V., Kunštek, E., Markovinović, H., Mihalina, E., Mihelčić, G., Miladin, P., Mišćenić, E., Perkušić, M., Petrić, S., Slakoper, Z., Štajfer, J., Tepeš, N., Tot, I., Vukmir, B., *Bankovni i financijski ugovori*, Narodne novine d.d., Zagreb, 2017.

2. Cinotti, K., Primorac, B., Matković, M., Sekušak, A., Cinotti, A., *Leasing u praksi*, Centar za računovodstvo i financije, Zagreb, 2005.

3. Gorenc, V., Belanić, L., Momčinović, H., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vukelić, M., Vukmir, B., *Komentar zakona o obveznim odnosima*, Narodne novine d.d. , Zagreb, 2014.

4. Kačer, H., Radolović, A., Slakoper Z., *Zakon o obveznim odnosima s komentarom*, Poslovni zbornik, Zagreb, 2006.

5. Matić, B., *Međunarodno poslovanje*, Sinergija nakladništvo d.o.o., Zagreb, 2004.

6. Slakoper, Z., Gorenc, V., *Obvezno pravo – opći dio – sklapanje, promjene i prestanak ugovora*, Novi informator, Zagreb, 2009.

7. Slakoper, Z., Kačer, H., Luttenberger, A., *Osnove prava trgovačkih ugovora i vrijednosnih papira*, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2009.

Znanstveni i stručni radovi

1. Šimić, A., Volarević H., Bubaš Z., *Prijevremeni raskid ugovora o leasingu osobnih automobila, Finanacije, pravo i porezi*:, str. 47.-58.

2. Brežanski, J., *Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje,* Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 29., br. 1., 2008., str. 9.

3. Šernhorst, N., *Učinci raskida ugovora o leasingu, Pravo i porezi* br. *9/13., Trgovačko pravo*, str. 30.-33.

Propisi

1. Pravilnik o sadržaju i obliku ugovora i leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope, Narodne novine 66/2014

2. Zakon o leasingu, Narodne novine 141/13

3. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18

Sudske odluke

1. Sudska praksa, dostupno na; http://www.sudacka-mreza.hr (01.07.2019.):

- Presuda Trgovačkog suda u Zagrebu P-4964/04
- Presuda Općinskog suda u Splitu P-5251/16

Izvori s mrežnih stranica

1. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, dostupno na: *HANFA,* https://www.hanfa.hr/

2. Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasing – Erste, https://www.ersteleasing.hr/hr/dokumentacija/opci-uvjeti-i-naknade (20.05.2019).

3. Opći uvjeti Inext leasing Croatia, http://www.i4next.hr/dokumentacija/ (14.05.2019.)

4. Opći uvjeti ugovora o operativnom leasingu - OTP, https://www.otpleasing.hr/dokumentacija/opci-uvjeti-ugovora-o-leasingu/52 (20.05.2019.)

5. Opći uvjeti Porsche operativni leasing, https://www.porscheleasing.com.hr/usluge-1/opci-uvjeti (20.05.2019.)

6. Opći uvjeti Raiffeisen financijski leasing, https://www.raiffeisen-leasing.hr/korisne-informacije/dokumentacija/leasing-opci-uvjeti (20.05.2019.),

7. Opći uvjeti ugovora o operativnom leasingu UniCredit, http://www.unicreditleasing.hr/home/wps/wcm/connect/leasing/public/o_nama/opci+uvjeti/ (15.05.2019.)

8. Opći uvjeti VBL-a za zaključenje ugovora o operativnom leasingu, http://www.vbleasing.hr/impressum.html (15.05.2019.)

9. PROLEKSIS ENCIKLOPEDIJA - http://proleksis.lzmk.hr/20264/

POPIS SLIKA, TABLICA, GRAFOVA

SLIKE:

Slika 1. Leasing društva u Republici Hrvatskoj……..…4

GRAFOVI:

Graf 1. Kretanje broja leasing društva u Republici Hrvatskoj……5

TABLICE:

Tablica 1. Osnovne razlike između operativnog i financijskog leasinga…….....10